

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

№ .....

..... 2016 г.

ОДОБРЯВАМ:

**МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ**

/ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА/

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ПО ПЧЕЛАРСТВО
ЗА ТРИГОДИШНИЯ ПЕРИОД 2017-2019 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. Оценка на резултатите, постигнати до този момент по време на изпълнението на Националната програма по пчеларство 2014-2016 г	3
II. Описание на метода, използван за определяне на броя на пчелните кошери	4
III. Състояние на пчеларския сектор в България	5
IV. Оценка на потребностите на сектора на пчеларството в България	7
V. Цели на програмата.....	7
VI. Предвидени мерки за финансиране, съгласно Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 на Съвета.....	8
VII. Критерии, въведени от държавите членки, за да се гарантира недопускането на двойно финансиране на програмите за пчеларството в съответствие с член 5 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/1366 на Комисията от 11 май 2015 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на подпомагането за сектора на пчеларството.....	19
VIII. Очаквани резултати и финансов план	20
IX. Общи финансови условия	22
X. Показатели за резултатността на всяка избрана мярка от програмата	23
XI. Механизъм за изпълнение на програмата.....	24

ПРОГРАМА ПО ПЧЕЛАРСТВО ЗА ТРИГОДИШНИЯ ПЕРИОД 2017 - 2019 ГОДИНА

Представената програма по пчеларство за тригодишния период 2017 - 2019 г. е съобразена с Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 на Съвета. Програмата съдържа всички предвидени действия от гореспоменатия регламент.

I. Оценка на резултатите, постигнати до този момент по време на изпълнението на Националната програма по пчеларство 2014-2016 г.

По време на прилагането на третата Национална програма по пчеларство 2014-2016 г. българските пчелари имаха възможност да получат финансова помощ в размер на 13 304 651 лв., като през 2014 г. са усвоени 75% от осигурения бюджет, а през 2015 г. съответно 82%.

През 2014 г. по мярка А Техническа помощ беше реализиран един проект, по който бяха проведени редица мероприятия, насочени към популяризиране на българския пчелен мед и пчелни продукти. Промоционалният проект обединява идеите на осем пчеларски организации, които съвместно информираха обществото за ползите и качествата на българския мед и пчелни продукти.

В изпълнение на проекта „Силата на пчелния мед” – „Лъжица мед на ден и силата е с мен”, бяха организирани мероприятия в 5 града на страната, целящи запознаване на потребителите с предимствата, ползите и лечебните свойства на пчелните продукти. Извършено бе популяризиране на български пчелни продукти чрез различни подходи - радио и онлайн рекламни кампании и организиране на пчеларска среща „Бъдещето на биопчеларството”. Бяха изработени информационни материали, описващи качествата и лечебните свойства на меда, които бяха раздавани на посетителите. Множеството информационни материали имаха за цел посланието за ползата от пчелните продукти да достигне до всички социални групи, като това от своя страна доведе до по-широката им употреба във всяко българско семейство. За това спомогнаха и откритите щандове за дегустация по време на изпълнението на дейностите по проекта.

По мярка Б „Борба срещу вароатозата” в рамките на двугодишния период /2014-2015 години/ са извършени общо 465 928 третирания на пчелните семейства срещу причинителя на заболяването, като през 2015 г. са извършени 41% повече третирания спрямо предходната 2014 г.

По мярка В „Мерки за подкрепа на извършването на физико-химичен анализ на пчелния мед” в акредитирани лаборатории са направени общо 2318 броя изследвания по определените в Националната програма физикохимични показатели на пчелния мед - хидроксиметилфурфурол (ХМФ), диастазна активност, редуциращи захари и захароза, водно съдържание, неразтворими примеси във вода, електропроводимост, свободна киселинност, механични примеси, минерални вещества и полен. Отчетено е увеличение в броя на изследваните показатели през 2015 г. с 37 % спрямо 2014 г.

По мярка Г „Подкрепа за подновяване на пчелните кошери в ЕС, дейност 1 - Закупуване на нови кошери за първите две години от прилагане на програмата са закупени общо 36 721 броя кошера от допустимите по програмата модели.

По дейност 2 от мярката „Разходи за поддържане или увеличаване на броя на пчелните семейства” са закупени общо 12 693 броя отводки, а по дейност 3 „Разходи за покупка и подмяна на пчелни майки” са закупени общо 48 200 броя племенни пчелни майки. Традиционно по тази мярка има най-голям интерес през всички години от 2008 г. насам от прилагане на програмата.

През 2015 г. по НПП са подадени най-голям брой заявления за подпомагане за всички години на прилагането ѝ (2008 – 2015 г.), което показва нарастващ интерес на пчеларите към заложените мерки и дейности за подпомагане.

Показатели	3-ти тригодишен период			Общо
	2014	2015	2016*	
Бюджет - лв.	4 436 150	4 436 975	4 431 526	13 304 651
Изплатена ФП - лв.				
Усвоен бюджет - %	75%	82%		

Проекти за промоции на пчелен мед
"Популяризиране на българските
пчелни продукти в това число и
произведени по биологичен начин" -
бр. проекти

1

Извършени третираня на пчелни семейства срещу вароатозата - бр.	193 683	272 245		
Изследвани показатели - ФХА на пчелен мед - бр.	980	1 338		
Закупени пчелни кошери - бр.	19 338	17 383		
Закупени пчелни семейства - бр.	11 133	10 560		
Закупени племенни пчелни майки - бр.	25 646	22 554		
Научни проекти - бр.	0	0		

* по подадени заявления

II. Описание на метода, използван за определяне на броя на пчелните кошери.

- Статистическо изследване на пчеларството в България. Методологични бележки

Министерството на земеделието и храните, чрез отдел „Агростатистика” като орган на статистиката в областта на земеделието, от 2006 г. организира и провежда ежегодно статистическо изследване на пчеларството в България. Всяка година изследването се включва в Националната статистическа програма. Считано от 2015 г. статистическото изследване се провежда през месец ноември с референтна дата 1 октомври.

- Цел и предназначение

Целта на изследването е да се определи броят на пчелните семейства, да се събере информация за количеството на добития пчелен мед и неговата реализация, за броя на унищожените пчелни семейства и за причините за тяхното унищожаване, за средните цени на реализирания пчелен мед по направления, за основните разходи по производството и съхранението на пчелния мед. Събира се информация и за провежданата профилактика и борбата със заболяванията по пчелните семейства – стойност на третиранията за борба срещу вароатозата, изразходвани средства като средни цени за едно пчелно семейство при пролетните и есенните подхранвания и др.

- Източници на информация

Статистическото изследване е извадково и обхваща единици, определени като земеделски стопанства по смисъла на Закона за преброяване на земеделските стопанства в България през 2010 г. и отглеждащи пчелни семейства. Анкетата се реализира чрез

директно интервю със стопанина/управителя на стопанството и попълване на статистически въпросник с изследваните характеристиките за всяко стопанство.

- Обхват, модел и обем на извадката

За провеждане на изследването е изготвена стратифицирана и случайна извадка. Стратификацията е на база брой на отглежданите пчелни семейства в стопанствата. Стопанствата са разпределени в 140 групи (страти) според географското си местонахождение и броя пчелни семейства в тях – двадесет и осем области по 5 групи в област – от 1 до 19 пчелни семейства, от 20 до 39, от 40 до 59, от 60 до 99 и над 99 пчелни семейства. Стопанствата от последната група (с над 99 пчелни семейства) се анкетира изчерпателно (общо 1 872 стопанства). В извадката са включени 2 860 стопанства, отглеждащи 344 603 пчелни семейства, като допълнително са включени нови, създадени през референтния период пчелни стопанства, информация за които се получава от регистъра на земеделските стопани по Наредба 3/1999 г. Резултатите са представителни на ниво 6 статистически района (NUTS 2). Достигнатата точност на национално ниво е 0.51% за общия брой на пчелните семейства.

- Метод и форма за събиране на данните

Данните се събират на място, по телефона или по електронната поща в определените с извадката стопанства с пчелни семейства. Получената информация се попълва в специално разработена, съгласувана и утвърдена от председателя на Националния статистически институт (НСИ) анкетна карта.

Процесът е подробно описан в Инструкция за провеждане на статистическото изследване „Наблюдение на пчеларството в България”, която е неизменна част от инструментариума за участниците в провеждането на изследването. Първичната информация е на хартиен носител (анкетна карта) или в електронен формат (въпросник в табличен вид на Excel). След проверка, данните се пренасят в електронен модул за съхранение и обработка на бази данни. В компютърния модул са заложили контроли, базирани на логически връзки между показатели и стойности, с цел ограничаване на технически и логически грешки при въвеждане. Събраните и въведени индивидуални данни се обединяват, проверяват, обработват и анализират, след което се изготвят обобщени резултати, като същите се публикуват.

Принципите на изследването кореспондират с Кодекса на Европейската статистическа практика – независимост, адекватност на ресурсите, приложимост, надеждност, статистическа тайна, навременност и точност на представяне, достъпност и яснота, сравнимост и съгласуваност.

Националните правила за определяне на конфиденциалността на данните са дефинирани в Закона за статистиката.

- Достъпност и прозрачност

Резултатите от провежданите изследвания са достъпни за потребителите на сайта на МЗХ (www.mzh.government.bg). Допълнителна информация, извън публикуваната, е достъпна и се осигурява при поискване от потребителите при спазване на изискванията за статистическа тайна.

III. Състояние на пчеларския сектор в България.

България има дългогодишни традиции при производството на мед и пчелни продукти, предпоставка за което са разнообразната и богата медоносна растителност на Балканския полуостров, създаваща отлични условия за отглеждането на пчели. Благоприятно влияние оказват и подходящите природни, климатични и екологични условия, които допринасят за постепенното увеличаване на добива на тези продукти през годините.

През анализирания период (2014 – 2015 г.) се наблюдава тенденция на увеличение както на броя на пчеларите, така и на пчелните семейства в страната. По данни на отдел „Агростатистика”, към МЗХ, към 1 октомври 2015 г. броят на пчелните стопанства в страната нараства с 11,3% спрямо година по-рано до 17 969, а броят на пчелните семейства в тях - с 27% до 747 434. Продължава окрупняването на пчелините. През 2015 г. средния брой семейства в едно стопанство се увеличава и достига 42 броя, при 36 броя средно през 2014 г., което представлява ръст от 16,7 % на годишна база.

По данни на пчеларските организации, броят на пчеларите, организирани в пчеларски сдружения е 7 286. Част от пчеларите членуват в повече от едно сдружение.

В сравнение с предходната 2014 г., пчелините с до 9 пчелни семейства намаляват с 16,8%, намалява и броят на отглежданите в тях семейства с 14,4%. При всички останали групи / до 49, от 50 до 149 и 150 и повече / се наблюдава увеличение, както в броя на пчелните стопанства с между 19,4 – 52,4%, така и на пчелните семейства, отглеждани в тях в рамките на 18,3 – 45,8%. Най-значително са се увеличили стопанствата в категорията от 50 до 149 броя пчелни семейства /52,4%/ , като пчелните семейства в тях са се увеличили с 45,8% спрямо 2014 г.

През 2015 г. броят на професионалните пчелари с над 150 пчелни семейства възлиза на 971, с 19,4% повече спрямо предходната година, а пчелните семейства отглеждани в тях нарастват с 18,3%, достигайки 223 754 броя. Средният брой на семействата на едно стопанство, отглеждащо 150 и повече пчелни семейства е 230.

През 2014 г. добитият пчелен мед възлиза на 9 268 тона, а за 2015 г. производството на пчелен мед нараства с 22,9% и достига 11 388 тона, при среден добив от пчелни семейства за 2014 в размер на 18,1 кг и съответно 19,2 кг за 2015 година.

Здравословното състояние на пчелните семейства е от основно значение за сектора. Вароатозата продължава да е най-често срещаното заболяване, а нейното разпространение влияе върху общото здравословно състояние на пчелите, а оттам и върху добивите от тях. Проведените в тази връзка профилактични третириания през 2015 г. обхващат 741 467 броя пчелни семейства (или 99,2% от общия им брой). Средният разход за третиране срещу вароатоза на едно пчелно семейство през 2015 г. възлиза на 5,6 лева, което е с 9,8% повече спрямо предходната година.

През 2015 г. е извършвано зимно подхранване на 582 483 броя пчелни семейства, пролетно на 682 976 броя и есенно на 610 929 броя пчелни семейства. През 2015 г. средният разход за едно пчелно семейство за зимно подхранване възлиза на 9,2 лева, пролетното подхранване на едно семейство се оценява на 9,4 лева, а есенното на 9,5 лева.

През 2015 година разходите за съхранение на пчелния мед по видове опаковки и съдове са: в тенекии - 0,25 лв./кг (вкл. транспортни и складови разходи; стъклени буркани – 0,36 лв./кг; в пластмасови опаковки – 0,48 лв./кг и в други опаковки – 0,50 лв./кг.

През 2015 година средната цена при директните продажби на пчелен мед на краен потребител е 6,83 лв./кг, а на преработвателни предприятия 5,34 лв./кг.

Цените на пчелния мед варират в широки граници в зависимост от района, в който се отглеждат пчелите и от медоносните култури, които се използват за производството на мед . Цените на продажбите на дребно са с диапазон от 4,00 лв./ кг до 15,00 лв./кг, а на продажбите на едро са в границите от 3,80 лв./кг до 10,00 лв./кг. По-високи са цените в планинските райони на страната, където добивите са по-ниски поради по-оскъдната паша, но от друга страна разнообразната паша в тези региони, води до по-високо качество на меда.

Броят на стопанствата, практикуващи подвижно пчеларство през 2015 година намалява с 23,9%, до 484, като делът им остава нисък - 2,7% от общия брой пчелни стопанства. В сравнение с предходната година, бележи спад и броят на пчелните семейства, включени в

подвижно пчеларство - с 11,8%, до 53 734 броя. Сред факторите, ограничаващи този вид пчеларска дейност остават разпокъсаността на земеделските стопанства и произтичащата от това липса на пазар на пчелоопрашването, проблеми с отравяния на пчелните семейства при провеждане на растително-защитните мероприятия, както и повишените транспортни разходи (с 1,2%). През 2015 г. 26 стопанства разполагащи с общо 7 668 пчелни семейства, имат сключено споразумение с фермери за опрашване на земеделски култури.

Въпреки постигнатите резултати, като цяло, секторът продължава да се нуждае от внедряването на нови технологии, по-добър контрол на здравния статус на пчелните семейства и мерки за подобряване реализацията на пчелните продукти.

IV. Оценка на потребностите на сектора на пчеларството в България.

Националната програма по пчеларство е разработена с прякото участие на представители от пчеларския бранш, като членове с право на глас на работната група подготвила проекта на програмата. Тяхното участие се изразяваше в даването на конкретни предложения за включване на онези допустими дейности и мерки, които най-добре да отразяват нуждите на техните членове. При подготовката на проекта работната група ползва и данни от проведено проучване, чрез попълване на въпросник от 1 242-ма пчелари. Във въпросника бяха изброени всички допустими по регламента мерки, като пчеларите имаха възможност да посочат онези от тях, които биха подпомогнали в най-голяма степен пчеларството в България. Данните от анкетата показват, че най-голям интерес представляват дейностите свързани със закупуване на техника и оборудване, на ветеринарномедицински продукти за борба срещу болестите в кошера, на платформи за подвижно пчеларство, както и на нови празни кошери.

V. Цели на програмата.

Основната цел на програмата е подобряване на условията за производство и търговия с пчелния мед и пчелните продукти, повишаване ефективността на производството, качеството и конкурентноспособността на българския пчелен мед и пчелни продукти, опазване на пчелната популация, устойчивото ѝ развитие, осигуряване на по-добра заетост и по-високи доходи на пчеларите.

Предвидените мерки за финансиране, включени в списъка по член 55, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1308/2013, включително прогнозните разходи и план за финансирането им, по години и по видове мерки са, както следва:

- а) техническа помощ за пчелари и сдружения на пчелари;
- б) борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата;
- в) рационализиране на подвижното пчеларство;
- г) мерки за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти с цел да се помогне на пчеларите да продават своите продукти и да увеличат тяхната стойност;
- д) мерки за подкрепа на подновяването на пчелните кошери в Съюза;
- е) сътрудничество със специализирани органи за осъществяването на практика на приложните изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.

Финансовата помощ се предоставя за инвестиции, възстановяване на част от направените разходи или финансиране на проекти по отделните мерки.

Програмата действа на територията на цялата страна.

VI. Предвидени мерки за финансиране, съгласно Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за

установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 на Съвета.

А. Техническа помощ за пчелари и сдружения на пчелари.

- Подпомагане на закупуването на техническо оборудване при първичния добив и обработка на пчелния мед

В технологично отношение пчеларството в страната се отличава с влагане на много ръчен труд, работния процес е трудоемък, отнема много време и е уморителен за пчеларя. От години българските пчелари работят с остаряло и амортизирано оборудване. Масово разпечатването на питите се извършва ръчно, с вилици или в най-добрия случай с пчеларски нож. Модернизацията на техническото оборудване ще облекчи работата на пчеларя, ще увеличи ефективността на работния процес на пчелина, ще повиши качеството и конкурентоспособността на българския мед и пчелни продукти на вътрешния и международните пазари.

Б. Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата.

Наличието на паразити на акара *Varroa* в кошерите продължава да е сред основните пречки за устойчивото развитие на пчелната популация. Появата на това заболяване на територията на България през 70-те години на ХХ век и разпространението му в цялата страна доведе до повишаване в последните години на смъртността на пчелните семейства.

Това дава отражение, както върху производството, така и върху търговията с пчелен мед. В тази връзка е необходимо да се провежда активно изследване за степента на инвазия в пчелните семейства за да се въведат нови средства за превенция и борба срещу вароатозата. Трябва да отчетем, че в действителност водената в момента борба причинява резистентност на паразитите към препаратите, предлагани на пазара. Затова в новия тригодишен период е въведено задължение за редуване на активното вещество в рамките на пролетното и есенното третиране.

От друга страна, често неправилното боравене с наличните препарати води до появата на остатъци от вредни вещества в меда. Според проведено проучване преобладаващата част от пчеларите поставят здравословното състояние на пчелните семейства като основен проблем в сектора. Тази мярка действаше и в предишните тригодишни програми. Отчита се, че интересът към мярката в последната тригодишна програма е изключително голям.

При тази мярка се оказва помощ на пчеларите, чрез компенсиране на част от разходите за закупуване на препарати за борба срещу вароатозата. Допустими са само разходите за закупуване на одобрени, съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност ветеринарномедицински продукти, като ще се следи да се прилагат схеми за третиране с горепосочените продукти, които да гарантират безопасността на получените пчелни продукти.

В. Рационализиране на подвижното пчеларство.

Пчелните семейства използват най-добре пашата за медосбор и най-пълно опрашват селскостопанските култури, когато са близо до цъфтящите растения. В повечето случаи кошерите у нас са в населените места, където пчелите използват предимно овощните видове из дворовете. Пчелите трудно достигат до отдалечените масиви от акация, полски култури, ливадна и горска паша. Поради това огромно количество нектар не се използва, а значителни площи от земеделските културите биват ненапълно опрашени и дават незадоволителна реколта. Поради това пчеларите имат необходимост от подпомагане, с цел използване на

подвижното пчеларство като начин за осигуряване на семействата с допълнителна паша, както и опрашване на ентомофилните култури.

Г. Мерки за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти с цел да се помогне на пчеларите да продават своите продукти и да увеличат тяхната стойност.

Наредба за изискванията към пчелния мед, предназначен за консумация от човека, обн. ДВ. бр.85 от 5 септември 2002 г., с която се въвеждат изискванията на Директива 110/2001 на ЕС в българското законодателство, определи качествените показатели на пчелния мед и техните гранични стойности. Насърчаването на използването на подходящи хигиенни практики на ниво стопанин включва мерки за стимулиране на пчеларите да установят съответствието на показателите на произведените от тях пчелни продукти с горесцитираната наредба.

В рамките на тази мярка ще бъдат възстановени част от разходите на пчеларите, извършили анализ на произведения от тях пчелен мед. Тази дейност цели да спомогне въвеждането на самоконтрол на ниво стопанин. От друга страна тя ще им помогне в реализацията на произведения от тях пчелен мед при спазване на изискванията на нормативната уредба, касаеща директни продажби до краен потребител, което е пряко свързано с качеството и безопасността на пчелния мед.

Д. Мерки за подкрепа на подновяването на пчелните кошери в Съюза.

Ограниченият финансов ресурс от предходните програми не можа да удовлетвори желанието на голяма част от пчеларите да бъдат подпомогнати по тази мярка. Много от тях желаят да се снабдят с нови кошери и да увеличат броя на пчелните си семейства. Потвърждават се данните, които сочат, че пчеларите биха заменили по-голяма част от кошерите, с които в момента разполагат, както и биха увеличили броя на отглежданите пчелни семейства. В контекста за недостига на пчелни семейства в Европа (основен вносител на пчелен мед) е необходима финансова подкрепа за следните дейности:

- финансиране на част от разходите за закупуване на нови кошери;
- финансиране на част от разходите за закупуване на отводки;
- финансиране на част от разходите за закупуване на пчелни майки.

Е. Сътрудничество със специализирани органи за осъществяването на практика на приложните изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.

Тема 1: Проучвания на различните фактори влияещи върху размножаването, генетичните промени и здравния статус на медоносната пчела в България. Молекулярни доказателства на причините довеждащи до синдрома на празния кошер. Опити за контрол и превенция на болестите по пчелите.

През последните години имаше мащабни, необясними загуби на пчелни колонии в страната. Поради липса на видими причини, това явление бе наречено синдром на празния кошер /СПК/ (Colony Collapse Disorder). Главните признаци на този синдром е бързата загуба на пчелни семейства.

Цели:

- Откриване на факторите, отговорни за големите загуби на пчелни колонии;
- Разработване на бърз и евтин метод за скрининг на медоносните пчели за вирусна резистентност;
- Създаване на биологични средства за ограничаване и ликвидиране на особено опасните заболявания на пчелите причинени от: вируси, бактерии и паразити.

Тема 2: Проучване на продуцентите на мана в иглолистните гори в района на Родопите, видов състав, срокове и особеностите в развитието им, манов мед и сроковете и особеностите при събирането му от пчелите.

В иглолистите гори около гр. Батак, гр. Велинград, гр. Смолян и др. в района на Родопите, пчелите периодично събират т.н. Циментов мед – манов мед. Качествата на този мед, на продуцентите на мана и особеностите през отделните години не са подробно проучени.

ИЗИСКВАНИЯ ПО МЕРКИТЕ:

Мярка А. Техническа помощ за пчелари и сдружения на пчелари.

Дейност Подпомагане на закупуването на техническо оборудване при първичния добив и обработка на пчелния мед

1. Цели:

- Модернизация на техническото оборудване и предотвратяване замърсяване при първичната обработка на пчелните продукти. Повишаване на качеството и конкурентоспособността на българските пчелни продукти на вътрешния и международните пазари. Тази дейност цели да спомогне пчеларите да подменят остарелите, амортизирани и ниско ефективни центрофуги, както и модернизация на производството на мед, което от своя страна води до намаляване на физическия труд и времето за центрофугиране.

2. Допустими разходи за:

- 2.1. Закупуване на центрофуга;
- 2.2. Закупуване на нож за разпечатване;
- 2.3. Закупуване на матуратор;
- 2.4. Закупуване на восъкотопилка, за подготовка на восък за изработване на восъчни основи от производители на восъчни основи;
- 2.5. Закупуване на вана за разпечатване.

3. Допустими кандидати:

- 3.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически и юридически лица, регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства;
- 3.2. Кандидатът може да бъде подпомаган при условие, че притежава не повече от 100 броя пчелни семейства към момента на кандидатстване;
- 3.3. Кандидатът притежава минимум 20 пчелни семейства към датата на кандидатстване;
- 3.4. Недопустим е кандидат, получил финансиране за същия актив от Програмата за развитие на селските райони, в съответствие с разпоредбите на Регламент на Съвета №1305/2013г.;
- 3.5. Недопустим е кандидат за подпомагане, който извършва дейности, свързани с производство и търговия на заявления за подпомагане актив по т.2.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. За всяка финансова година, кандидатът е заявил само по един брой от един или повече от предвидените за подпомагане по дейността активи;
- 4.2. Не могат да бъдат заявявани за подпомагане активи, за които вече е получено подпомагане в рамките на предишна финансова година на настоящата програма;

- 4.3. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;
- 4.4. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;
- 4.5. Кандидатът стопанисва пчелни семейства в кошери, маркирани в съответствие с Наредба № 10 от 2015 г. за условията за регистрация и реда за идентификация на пчелните семейства;
- 4.6. Заявеното оборудване отговаря на изискванията за производство на храни;
- 4.7. Заявеното оборудване е ново и не е втора употреба;
- 4.8. Активът е заприходен в инвентарната книга на ЗС – ЮЛ.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер на 50 % от одобрените инвестиционни разходи и не повече от 2500 лв. годишно, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС.

Мярка Б. Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата.

1. Цели:

- Намаляване степента на инвазия на вароатозата;
- Ограничаване разпространението на икономически значимите заболявания по пчелите и пилото.

2. Допустими разходи:

Разходи за закупуване на препарати за борба срещу вароатозата, одобрени, съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност.

3. Допустими кандидати:

- 3.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически, юридически лица, сдружения на пчелари (съюзи, дружества и др.), регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства и признати организации на производители на мед и пчелни продукти. В случаите, когато кандидат за подпомагане е сдружение на пчелари, регистрирано по реда на ЗЮЦЛ и сдружението не е земеделски стопанин, то може да кандидатства за подпомагане само на членовете си, които са регистрирани земеделски стопани.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. Кандидатът използва само одобрените от Българска агенция по безопасност на храните препарати за пролетно и есенно третиране срещу вароатозата;
- 4.2. За всяко от третиранията по т. 4.1. е използван само един вид препарат за всички пчелни семейства;
- 4.3. Използваните препарати за пролетното и есенното третиране на пчелните семейства трябва да бъдат с различно активно вещество;
- 4.4. Заявеното за финансиране количество закупени препарати за борба срещу вароатозата съответства на броя на третираните пчелни семейства и приложената доза за препарата съгласно ВМД;
- 4.5. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;
- 4.6. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;
- 4.7. Кандидатът стопанисва пчелни семейства в кошери, маркирани в съответствие с Наредба № 10 от 2015 г. за условията за регистрация и реда за идентификация на пчелните семейства.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер на 80 % от одобрените разходи за третиране на едно пчелно семейство за всеки препарат, вкл. 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС;
- 5.2. Финансовата помощ за признати организации на производители е в размер на 85 % от одобрените разходи за третиране на едно пчелно семейство за всеки препарат, вкл. 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС.

Мярка В: Рационализиране на подвижното пчеларство.

1. Цели:

- Осигуряване на разнообразна паша на пчелните семейства.

Дейност. Подпомагане закупуването на нов прикачен инвентар за подвижно пчеларство (ремаркета, платформи).

1. Цели:

- Повишаване на добива на пчелен мед и пчелни продукти чрез улесняване на достъпа до медоносна растителност;
- Повишаване на добивите от земеделски култури чрез осигуряване на опрашване на по-голяма част от площите, заети от земеделски култури;
- Подобряване на качеството на ентомофилната растителност, повишаване на жизнеността на поколенията и цялостното им развитие;
- Повишаване на видовото разнообразие и поддържане на екологичното равновесие;
- Разширяване на гамата на видовете произвеждан мед на територията на страната;
- Повишаване на ефективността на пчелните семейства.

2. Допустими разходи за:

- 2.1. Закупуване на нов прикачен инвентар за подвижно пчеларство (ремарке, платформа).

3. Допустими кандидати:

Допустими за подпомагане по мярката са физически лица, еднолични търговци и юридически лица, регистрирани като земеделски стопани по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани, които отговарят едновременно на следните условия:

- 3.1. Стопанисват пчелни семейства под ветеринарномедицински контрол;
- 3.2. Стопанисват пчелни семейства в кошери, маркирани в съответствие с Наредба № 10 от 2015 г. за условията за регистрация и реда за идентификация на пчелните семейства;
- 3.3. Стопанисват пчелни семейства в пчелини, регистрирани или пререгистрирани като животновъдни обекти;
- 3.4. Притежават най-малко 20 броя и не повече от 100 броя пчелни семейства към датата на кандидатстване;
- 3.5. Ще практикуват подвижно пчеларство в рамките на 3 години от датата на изплащане на финансовата помощ;
- 3.6. Не извършват дейности, свързани с производство и търговия с прикачен инвентар;

- 3.7. Не са финансирани по мярката в предходните години от действието на програмата за тригодишния период 2017-2019 г.;
- 3.8. Не са финансирани за закупуване на същия актив по други програми.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. Заявеният за подпомагане актив отговаря на следните минимални технически характеристики:
  - Вместимост – брой кошери – мин 10 бр.;
- 4.2. Заявеният за подпомагане актив е нов и не е втора употреба;
- 4.3. Броят на допустимите за финансиране активи по мярката – не повече от едни брой за тригодишния период 2017-2019г.;
- 4.4. Финансираният актив е заприходен в инвентарна книга/счетоводна система (за ЕТ и ЮЛ);
- 4.5. Заявеният за финансиране актив е регистриран в съответствие с изискванията на действащото българско законодателство.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер на 50 % от одобрените инвестиционни разходи и не повече от 2500 лв. за тригодишния период 2017-2019г., от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС.

Мярка Г Мерки за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти с цел да се помогне на пчеларите да продават своите продукти и да увеличат тяхната стойност

1. Цели:

- Подобряване на проследяемостта и окачествяване на пчелния мед;
- Подобряване на качеството на пчелния мед;
- Стимулиране на самоконтрола на пчеларите, касаещ качеството на продукта;
- Подобряване на реализацията на пчелния мед.

2. Допустими разходи:

Подкрепа на пчелари за извършване на лабораторен анализ на пчелния мед за следните показатели:

- 2.1. хидроксиметилфурфурол /ХМФ/;
- 2.2. диастазна активност /количествено/;
- 2.3. редуциращи захари и захароза;
- 2.4. полен;
- 2.5. водно съдържание;
- 2.6. неразтворими във вода примеси;
- 2.7. електропроводимост;
- 2.8. свободна киселинност.

3. Допустими кандидати:

- 3.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически и юридически лица или сдружения на пчелари, регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства и признати организации на производители на пчелен мед и пчелни продукти.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. Кандидатът е извършил физико-химичен анализ на партидите си пчелен мед в акредитирани за дейността си лаборатории за извършване на физико-химичен анализ на пчелен мед;
- 4.2. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;
- 4.3. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;
- 4.4. Кандидатът трябва да направи анализ минимум на изброените по т. 2.1., 2.2., 2.3. показатели за всяка от изследваните проби пчелен мед;
- 4.5. Кандидатът стопанисва пчелни семейства в кошери, маркирани в съответствие с Наредба № 10 от 2015 г. за условията за регистрация и реда за идентификация на пчелните семейства.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер на 80% от одобрените разходи, вкл. 50 % от бюджетни средства на РБ и 50 % съфинансиране от ЕС;
- 5.2. Финансовата помощ за признати организации на производители е в размер на 85% от одобрените разходи, вкл. 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС.

Мярка Д. Мерки за подкрепа на подновяването на пчелните кошери в Съюза

1. Цели:

- Подобряване на технологиите за отглеждане на пчелните семейства и добива на мед;
- Преструктуриране на сектора, чрез окрупняване на пчелните стопанства.

2. Допустими разходи:

- 2.1. Дейност 1: Закупуване на нови кошери за подмяна на стари негодни и/или за увеличение на пчелина – модел, материал, размер:

По настоящата програма пчеларят може да закупи нови кошери, чийто брой е не по-голям от броя на наличните пчелни семейства в пчелина, с който кандидатства, но не повече от общо 50 нови кошера, от разновидностите както следва:

- 2.1.1. кошер Лангстрот - Рут (ЛР) комплект, части на комплекта - 3 корпуса, дъно, капак;
- 2.1.2. кошер Дадан Блат (ДБ) комплект, части на комплекта - плодник, 2 магазина или 2 корпуса, дъно, капак;
- 2.1.3. кошер Лангстрот – Рут (ЛР) комплект, части на комплекта - 2 корпуса, дъно, капак;
- 2.1.4. кошер Дадан Блат (ДБ) комплект, части на комплекта - плодник, 1 магазин или 1 корпус, дъно, капак;
- 2.1.5. кошер Фарар – части на комплекта - 4 корпуса, дъно, капак.

Всички изброени системи кошери да са изработени от:

- сух дървен материал с дебелина на стените минимум 25 мм;
- и да са съобразени с размерите на изброените по-долу системи кошери
  - ДБ-модел кошер, 12-рамков:
    - плодник (вътрешни размери): 450 мм x 450 мм x 310 мм
    - магазин (вътрешни размери): 450 мм x 450 мм x 170 мм
  - ДБ-модел кошер, 10-рамков:
    - плодник (вътрешни размери): 450 мм x 376 мм x 310 мм
    - магазин (вътрешни размери): 450 мм x 376 мм x 170 мм

- ЛР-модел кошер, 10-рамков:
- вътрешни размери на корпуса: 450 мм x 376 мм x 240 мм
- ЛР-модел кошер, 8-рамков:
- вътрешни размери на корпуса: 450 мм x 305 мм x 240 мм
- Фараров кошер, 10-рамков:
- вътрешни размери на корпуса: 450 мм x 376 мм x 170 мм
- Фараров кошер, 8-рамков:
- вътрешни размери на корпуса: 450 мм x 305 мм x 170 мм

- полистирен

- Фараров модел;
- ЛР-модел;
- ДБ-модел.

2.2. Дейност 2: Разходи за поддържане или увеличаване броя на пчелните семейства.

Кандидатът има право да закупува отводки с брой не по-голям от броя на наличните пчелни семейства в пчелина, с който кандидатства, но не повече от 50 нови отводки.

2.2.1 Закупуване на отводки от регистрирани в Областните дирекции “Земеделие” пчелини, съгласно Наредба № 47 от 11.11.2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър.

2.3. Дейност 3: Разходи за закупуване на пчелни майки.

Покупка на пчелни майки от регистрирани в Областните дирекции “Земеделие” пчелини, съгласно Наредба № 47 от 11.11.2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър.

3. Допустими кандидати:

3.1. По дейност 1:

- 3.1.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически и юридически лица, регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства;
- 3.1.2. Кандидатът може да бъде подпомаган при условие, че притежава не повече от 150 броя пчелни семейства включително, към момента на кандидатстване;
- 3.1.3. Кандидатът притежава минимум 20 пчелни семейства към датата на кандидатстване;
- 3.1.4. Недопустим е кандидат, получил финансиране през предходните години на тригодишните програми за закупуване общо на 150 и повече кошери;
- 3.1.5. Недопустим е кандидат за подпомагане, извършващ дейности свързани с производство и търговия на кошери и части от тях.

3.2. По дейност 2:

- 3.2.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически и юридически лица, регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства и признати организации на производители на пчелен мед и пчелни продукти;
- 3.2.2. Кандидатът притежава минимум 20 пчелни семейства към датата на кандидатстване;
- 3.2.3. Недопустим е кандидат за подпомагане, регистриран в Областна дирекция “Земеделие”, съгласно Наредба № 47 от 11.11.2003 г. за производство и

предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър, като производител на пакети (голи роеве) и отводки;

3.2.4. Недопустим е кандидат, получил финансиране през предходните години на тригодишните програми за закупуване общо на 150 и повече отводки.

3.3. По дейност 3:

3.3.1. За подпомагане могат да кандидатстват физически и юридически лица, регистрирани като земеделски стопани с пчелни семейства и признати организации на производители на пчелен мед и пчелни продукти;

3.3.2. Кандидат за подпомагане, регистриран в Областна дирекция “Земеделие”, съгласно Наредба № 47 от 11.11.2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър, като производител на пакети (голи роеве) и отводки, може да кандидатства само за покупка на пчелни майки за подмяна на основните семейства;

3.3.3. Недопустим е кандидат за подпомагане, регистриран в Областна дирекция “Земеделие”, съгласно Наредба № 47 от 11.11.2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и отводки (рояци) и реда за водене на регистър, като производител на пчелни майки.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

4.1. Дейност 1:

4.1.1.

а) При налични от 20 до 50 пчелни семейства включително, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил за закупуване нови кошери в размер на не повече от наличните си към момента на кандидатстване пчелни семейства и с модел, комплект и материал за изработка, допустими по програмата;

б) При налични между 51 и 150 пчелни семейства включително, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил за закупуване максимум 50 нови кошера, с модел, комплект и материал за изработка, допустими по програмата;

4.1.2. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;

4.1.3. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;

4.1.4. Наличните и новозакупените кошери в пчелина са маркирани в съответствие с Наредба №10 от 2015г. за регистрация и идентификация на пчелните семейства;

4.1.5. Към датата на подаване на заявление за плащане новозакупените кошери са заселени с пчелни семейства.

4.2. Дейност 2:

4.2.1.

а) При налични от 20 до 50 пчелни семейства включително, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил закупуване на отводки в размер не повече от наличните си към момента на кандидатстване пчелни семейства;

б) При налични над 50 пчелни семейства, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил закупуване на максимум 50 нови отводки;

- 4.2.2. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;
- 4.2.3. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;
- 4.2.4. Всички кошери в пчелина са маркирани в съответствие с Наредба №10 от 2015 г. за регистрация и идентификация на пчелните семейства;
- 4.2.5. Новозакупените отводки са настанени в кошери, маркирани в съответствие с Наредба №10 от 2015 г. за регистрация и идентификация на пчелните семейства.

4.3. Дейност 3:

4.3.1.

- а) При налични до 50 пчелни семейства включително, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил закупуване на пчелни майки, в размер не повече от 1.5 пъти броя на съществуващите към момента на кандидатстване пчелни семейства, посочени в заявлението;
- б) При налични от 51 до 150 пчелни семейства включително, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил закупуване на пчелни майки, до размер равен на броя на съществуващите към момента на кандидатстване пчелни семейства, посочени в заявлението;
- в) При налични над 150 пчелни семейства, към датата на кандидатстване, кандидатът е заявил закупуване на пчелни майки, в размер не повече от 1/2 броя на съществуващите към момента на кандидатстване пчелни семейства, посочени в заявлението.

4.3.2. Пчелинът е регистриран или пререгистриран като животновъден обект;

4.3.3. Пчелните семейства са под ветеринарно-медицински контрол;

4.3.4. Всички кошери в пчелина са маркирани в съответствие с Наредба №10 от 2015г. за регистрация и идентификация на пчелните семейства;

4.3.5. Новозакупените пчелни майки са настанени в кошери, маркирани в съответствие с Наредба №10 от 2015 г. за регистрация и идентификация на пчелните семейства.

5. Финансови условия и лимити:

5.1. За Дейност 1: Финансовата помощ е в размер на 50 % от одобрените инвестиционни разходи, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС;

5.2. За Дейност 2: Финансовата помощ за закупуване на отводки е в размер на 70% от одобрените инвестиционни разходи, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС. Финансовата помощ за признати организации на производители е в размер на 75% от одобрените инвестиционни разходи, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС;

5.3. За Дейност 3: Финансовата помощ е в размер на 70% от одобрените инвестиционни разходи, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС. Финансовата помощ за признати организации на производители е в размер на 80% от одобрените инвестиционни разходи, от които 50% от бюджетни средства на РБ и 50% съфинансиране от ЕС;

Мярка Е. Сътрудничество със специализирани органи за осъществяването на практика на приложните изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.

Тема 1: Проучвания на различните фактори влияещи върху размножаването, генетичните промени и здравния статус на медоносната пчела в България. Молекулярни

доказателства на причините довеждащи до синдрома на празния кошер. Опити за контрол и превенция на болестите по пчелите.

1. Цели.

- Откриване на факторите, отговорни за големите загуби на пчелни колонии;
- Разработване на бърз и евтин метод за скрининг на медоносните пчели за вирусна резистентност. Създаване на биологични средства за ограничаване и ликвидиране на особено опасните заболявания на пчелите причинени от: вируси, бактерии и паразити.

2. Допустими разходи:

- 2.1. Материали, химикали и консумативи;
- 2.2. Информационни продукти (в т.ч. софтуер);
- 2.3. Командировки в т.ч. и в чужбина;
- 2.4. Заплащане на външни организации за техническо подпомагане в научната работа по проекта;
- 2.5. Разходи във връзка с изплатени доходи по извънтрудови правоотношения;
- 2.6. Разходи за вземане на проби;

3. Допустими кандидати:

- 3.1 . Университети и Висши училища, с преподаване на предмет пчеларство, Научни институти, в които се извършват изследвания в областта на пчеларството, научни организации, вписани в регистъра на Министерство на образованието, съгласно чл. 7б от Закона за насърчаване на научните изследвания.

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. Оценка за практико-приложната част на представените проекти и оценка на реализираните резултати в изпълнение на същите, извършена от Селскостопанска академия към министъра на земеделието и храните.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер до 100 % от одобрените инвестиционни разходи, 50 % от бюджетни средства на РБ и 50 % съфинансиране от ЕС;
- 5.2. Бюджет 300 000 лева за трите години на изпълнение на проекта – по 100 000 лева годишно, с възможност за междинно плащане.

Тема 2: Проучване на продуцентите на мана в иглолистните гори в района на Родопите, видов състав, срокове и особеностите в развитието им, манов мед и сроковете и особеностите при събирането му от пчелите.

1. Цели:

- Установяване на видовият състав на продуцентите на мана, особеностите на тяхното развитие и сроковете за поява на манов мед, в зависимост от конкретните метеорологични условия през отделните години;
- Химически особености на събраният манов мед и опасността от зимуване на пчелите с този манов мед;
- Възможни маркери и белези за отделянето на този манов мед, като географски мед.

2. Допустими разходи:

- 2.1. Наем на апаратура и специализирано оборудване;
- 2.2. Материали, химикали и консумативи;
- 2.3. Информационни продукти (в т. ч. софтуер);

- 2.4. Командировки в т. ч. и в чужбина;
- 2.5. Заплащане на външни организации за техническо подпомагане в научната работа по проекта;
- 2.6. Разходи във връзка с изплатени доходи по извънтрудови правоотношения.

3. Допустими кандидати:

- 3.1. Университети и Висши училища, с предмет на преподаване пчеларство, Научни институти, в които се извършват изследвания в областта на пчеларството, научни организации, вписани в регистъра на Министерство на образованието и науката, съгласно чл. 7б от Закона за насърчаване на научните изследвания

4. Критерии за допустимост и финансиране:

- 4.1. Оценка за практико-приложната част на представените проекти и оценка на реализираните резултати в изпълнение на същите, извършена от Селскостопанска академия към министъра на земеделието и храните.

5. Финансови условия и лимити:

- 5.1. Финансовата помощ е в размер до 100 % от одобрените инвестиционни разходи, 50 % от бюджетни средства на РБ и 50 % съфинансиране от ЕС;
- 5.2. Бюджет 300 000 лева за трите години на изпълнение на проекта – по 100 000 лева годишно, с възможност за междинно плащане.

Общ критерий за финансиране на всички дейности по Мярка Д:

Материалите и всички документи, насочени към обществеността, включително научните публикации с цел докладване на резултатите от научния проект, които ще бъдат финансирани по програмата, трябва да носят европейската емблема и следния текст на български език „ФИНАНСИРАНО С ПОМОЩТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ”.

Резултатите от научните проекти да се представят в МЗХ до един месец, след окончателното изплащане на финансовата помощ от страна ДФЗ. В противен случай получените средства стават изискуеми.

VII. Критерии, въведени от държавите членки, за да се гарантира недопускането на двойно финансиране на програмите за пчеларството в съответствие с член 5 от Делегиран Регламент (ЕС) 2015/1366 на Комисията от 11 май 2015 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на подпомагането за сектора на пчеларството, както и общи критерии за допустимост:

Преди одобрението на кандидата Разплащателна агенция извършва проверка в Интегрираната система за администриране и контрол за наличие на двойно финансиране на активите, предмет на подпомагане по мярка А, В и Д на настоящата програма.

Общи критерии за допустимост:

1. Кандидатът да няма изискуеми задължения към националния бюджет към датата на кандидатстване;
2. Допустим за финансиране е разходът за невъзстановим ДДС, съгласно разпоредбата на член 126, т.3, буква „в” на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета;
3. Финансова помощ не се предоставя в случай, че е установено изкуствено създаване на условия с цел получаване на предимство за получаване на помощта в противоречие на целите на програмата и регламента по силата, на който е създадена (вж. член 60 от Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския Парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета – „Клауза относно заобикалянето на разпоредби - Без да се засягат специфичните разпоредби, в секторното законодателство в областта на селското стопанство не се дава никакво предимство на физическо или юридическо лице, за които е установено, че условията, необходими за получаване на такива предимства, са създадени изкуствено, в противоречие с целите на това законодателство.”);
4. Не е допустим за финансиране разход по доставка, която е извършена от лице, представляващо свързано лице с кандидата по смисъла на Търговския закон (Параграф 1 от Допълнителните разпоредби на ТЗ);
5. Кандидатът за подпомагане да не е в открито производство по обявяване в несъстоятелност, да не е обявен в несъстоятелност, да не е в производство по ликвидация.

Прилагането на програмата се осъществява от Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция, включително одобрение на разходите, контролни процедури, оторизация на финансовата помощ и извършване на плащанията.

Допълнителни указания за прилагане на програмата, уточняващи условията за кандидатстване, образците на документи за кандидатстване и финансиране със сроковете за подаването им, допустимост на разходите, начини за плащане, ще бъдат регламентирани в наредба за прилагане на програмата.

VIII. Очаквани разходи и финансов план.

Държава членка: България

Програма: 2017-2019 г.

№	Описание на дейностите по мерките	Разходи за 1-ва година - 2017 – в лева		Разходи за 2-ра година – 2018– в лева		Разходи за 3-та година – 2019 – в лева	
		Общо средства	в т.ч. съфинансирани от ЕС	Общо средства	в т.ч. съфинансирани от ЕС	Общо средства	в т.ч. съфинансирани от ЕС
1.	Общо по Мярка А – Техническа помощ за пчелари и сдружения на пчелари	400 000	200 000	400 000	200 000	400 000	200 000
1							
1	Дейност II. Подпомагане на закупуването на техническо оборудване при първичния	400 000	200 000	400 000	200 000	400 000	200 000

	добив и обработка на пчелния мед						
2. Общо по Мярка Б – Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата		2 000 000	1 000 000	2 000 000	1 000 000	2 000 000	1 000 000
1	Сектор 1 - Разходи за закупуване за препарати в борбата срещу вароатозата, одобрени, съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност	2 000 000	1 000 000	2 000 000	1 000 000	2 000 000	1 000 000
3. Общо по Мярка В – Рационализиране на подвижното пчеларство.		100 000	50 000	100 000	50 000	100 000	50 000
1	Дейност I. Подпомагане закупуването на нов прикачен инвентар за подвижно пчеларство (ремаркета, платформи)	100 000	50 000	100 000	50 000	100 000	50 000
4. Общо по Мярка Г - Мерки за подкрепа на извършването на физико-химичен анализ на пчелните продукти		50 000	25 000	50 000	25 000	50 000	25 000
1	Сектор 1 - Подкрепа на пчелари за извършване на лабораторен анализ на пчелните продукти	50 000	25 000	50 000	25 000	50 000	25 000
5. Общо по Мярка Д - Мерки за подкрепа на подновяването на пчелните кошери в Общността		2 550 000	1 275 000	2 550 000	1 275 000	2 550 000	1 275 000
1	Сектор 1 - Закупуване на нови кошери	1 000 000	500 000	1 000 000	500 000	1 000 000	500 000
2	Сектор 2 - Разходи за поддържане или увеличаване на броя на пчелните семейства	1 100 000	550 000	1 100 000	550 000	1 100 000	550 000
3	Сектор 3 - Разходи за покупка и подмяна на пчелни майки	450 000	225 000	450 000	225 000	450 000	225 000
6.	Общо по Мярка Е - Сътрудничество със специализирани органи за осъществяването на практика на приложните изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.	200 000	100 000	200 000	100 000	200 000	100 000
	Тема I: Проучвания на различните фактори влияещи върху размножаването,	100 000	50 000	100 000	50 000	100 000	50 000

генетичните промени и здравния статус на медоносната пчела в България. Молекулярни доказателства на причините довеждащи до синдрома на празния кошер. Опити за контрол и превенция на болестите по пчелите							
ТемаII: Проучване на продуцентите на мана в иглолистния район на страната, видов състав, срокове и особеностите в развитието им, манов мед и сроковете и особеностите при събирането му от пчелите.	100 000	50 000	100 000	50 000	100 000	50 000	100 000
Общо за Програмата	5 300 000	2 650 000	5 300 000	2 650 000	5 300 000	2 650 000	2 650 000

IX. Общи финансови условия.

Финансова помощ се предоставя в рамките на предвидените за съответната година финансови средства, определени въз основа на предвидения бюджет по Програмата и Решението на Европейската комисия. В случай, че сумата на бюджета от Решението на ЕК е различно от предвидения с програмата бюджет, ресурса за всяка от мерките и дейностите се преизчислява пропорционално на разликата.

В рамките на една финансова година кандидатът има право да кандидатства еднократно по всяка от дейностите на мерките по Програмата. В рамките на една финансова година кандидатът няма право да подава второ заявление за подпомагане по мярка и дейност, по които през същата година има подадено и одобрено заявление за подпомагане и сключен договор (включително, ако първото заявление е в процес на разглеждане).

Финансовата помощ може да бъде преразпределяна между дейностите и мерките в рамките на бюджета за една година, в следствие на степента на усвояване на средства по всяка от дейностите на мерките на Програмата.

С оглед на целесъобразно изразходване на средствата по програмата, при необходимост ще бъдат въведени лимити за инвестиция или разход. Тези лимити ще бъдат определяни без ДДС и с ДДС на базата на референтни (индикативни) цени от проведено проучване, които следва да бъдат предложени след обсъждане от Постоянната работна група за управление на Програмата и одобрени от министъра на земеделието и храните. Кандидатите ще бъдат информирани за определените лимити чрез бюлетини и информация на интернет страницата на ДФ "Земеделие" всяка година, преди стартиране на Програмата.

Кандидатите и заявленията за подпомагане по мярка А, В и Д на настоящата програма подлежат на оценка по критерии, определени в наредба за прилагането на програмата.

Оценяването се извършва за всяка от трите мерки, включени в заявлението за подпомагане. Точки се дават за изпълнен критерий.

Х. Показатели за резултатност на всяка избрана мярка от програмата.

ДФ "Земеделие" изготвя годишен отчет под формата на доклад, в който се отчита изпълнението на всяка една от предвидените мерки, както и размерът на действително поетото национално съфинансиране. Докладът се изготвя въз основа на данни от одобрените и платени заявления. Докладът се предоставя на Министъра на земеделието и храните.

Оценка на изпълнението на всяка една от предвидените мерки се отчита на база следните показатели за резултатност:

1. Мярка А. Техническа помощ.

Показател:

- Брой закупени активи - оборудване;
- Размер на стопанствата подпомогнати в закупуването на оборудване

2. Мярка Б. Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата

Показател:

- Брой третиращи пчелни семейства

3. Мярка В. Рационализиране на подвижното пчеларство.

Показател:

- Брой закупени ремаркета - платформи и капацитет;
- Брой пчелни семейства, участващи в подвижно пчеларство

4. Мярка Г Подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти с цел да се помогне на пчеларите да продават своите продукти и да увеличат тяхната стойност

Показател:

- Брой изследвани партии пчелен мед
- Брой извършени анализи

5. Мярка Д. Подкрепа на подновяването на пчелните кошери в Съюза.

Показател:

- Брой закупени нови празни кошера;
- Брой закупени отводки
- Брой закупени пчелни майки

6. Мярка Е. Сътрудничество със специализирани органи за осъществяването на практика на приложените изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.

Показател:

- **Представителност на изследваната извадка;**
- **Дейности на сектора, които ще бъдат подпомогнати в резултат на реализираните проекти;**

XI. Механизъм за изпълнение на програмата.

1. Звено за контакт отговарящо за управление на програмата.

Компетентната дирекция в МЗХ. Същата организира дейността на Постоянна работна група за управление на програмата, съгласно действащата нормативна уредба - ЗПООПЗПЕС и Наредба № 9. В състава на работната група се включват по един представител на браншовите пчеларските организации излъчен от самите организации, представители на ДФ „Земеделие”, МЗХ и БАБХ.

Работната група заседава при постъпило предложение за преразпределение на бюджета по мерките в рамките на одобрения общ годишен бюджет, промяна в текста на програмата, определяне на лимитите за разходите по отделните дейности.

2. Описание на процедурата за контрол на проверките.

Разплащателната агенция извършва системни административни проверки на всички заявления за подпомагане и заявления за плащане и проверки на място на извадка от тях, която включва произволно избрана част от тях и част избрана чрез риск-анализ, на база на критериите, описани в чл. 8, пар. 3 на РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2015/1368 НА КОМИСИЯТА. Извадката представлява най-малко 5% от заявителите за подпомагане.

Кандидатите за финансово подпомагане подават заявление за подпомагане и заявления за плащане по образец в ЦУ на ДФ „Земеделие” или в областните дирекции (ОД) на ДФ „Земеделие” – Разплащателна агенция по постоянно местожителство на физическото лице или по адрес на регистрация на седалището на юридическото лице и прилагат документите, описани в заявлението.

В хода на административната обработка на заявленията с включени мярка А, В и Д Разплащателна агенция извършва оценка по предварително определени критерии. В случай на недостатъчен финансов ресурс за финансиране на всички постъпили заявления съдържащи мярка А, В и Д, същите се класират по общия брой на точките от направената оценка и се финансират заявленията, получили най-голям брой точки, като заявленията с еднакъв брой точки се финансират по реда на постъпване на заявленията за подпомагане и тяхната регистрация в модула на ИСАК с дата, час и минута на регистриране на заявлението.

В случай на недостиг на бюджет по всички мерки на програмата, с изключение на мярка А, В и Д, за осигуряване на пълния размер на одобрената финансова помощ по заявленията за подпомагане, същата се редуцира по равно за всяко от заявленията с процентното съотношение на недостига спрямо бюджета на мярката.

Допуска се преразпределение на бюджета по мерките в рамките на одобрения за всяка от годините бюджет, след решение на работната група за управление на програмата.

Органите на Разплащателната Агенция:

- проверяват заявените данни и посочените факти от кандидатите;
- проверяват съответствието с критериите за финансиране;
- извършват проверки на място, вкл. изискванията описани в чл. 8, пар. 2 на РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2015/1368 НА КОМИСИЯТА;

За изплащане на финансовата помощ се кандидатства след извършване на инвестицията или разхода. Кандидатът подава заявление за плащане, съответно заявка за междинно/окончателно плащане по образец, заедно с приложени документи. РА одобрява или

мотивирано отказва изплащането на финансовата помощ след извършен анализ за установяване на фактическо съответствие и съответствие по документи между одобрената и извършената инвестиция или разход.

3. Описание на действията, които се предвижда да бъдат предприети в случай на неправомерно изплатени суми на бенефициерите, включително приложимите санкции

Разплащателна агенция извършва проверка и организира събирането на неправомерно изплатените суми на бенефициерите в съответствие с чл. 9 на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/1368 на Комисията от 6 август 2015 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на помощта в сектора на пчеларството;

4. Разпоредби, гарантиращи публичното оповестяване на одобрената програма в съответната държава членка;

След одобрението на програмата от ЕК, същата се публикува на интернет страницата на министерството на земеделието и храните и на страницата на Държавен фонд Земеделие – РА.

5. Предприетите действия за целите на сътрудничеството с представителните пчеларски организации.

Програмата по пчеларство е разработена от работна група, създадена със Заповед № РД 09-681/06.10.15 г. на министъра на земеделието и храните. В нея са включени представители на пчеларския сектор, които участват в целия процес по изготвянето ѝ.

6. Описание на използвания метод за оценка на резултатите от мерките по конкретната програма за пчеларството в съответната държава членка.

Оценката на резултатите от прилаганите мерки ще се представя под формата на отчет на изпълнението на заложените във всяка от мерките показатели.